

Instroom 4 en 5 vwo

Het Schoter 2025-2026

HET SCHOTER DAAST JE UIT EN KLEURT JE LEVEN

Voorwoord

Dit document is bedoeld voor alle leerlingen, ouders, schoolleiders, decanen en andere belangstellenden, die informatie willen hebben over de voorwaarden om in te stromen in 4 of 5 vwo op Het Schoter. Jullie vinden hier onder meer informatie over de profielkeuzes.

Mochten jullie naar aanleiding van deze informatie nog vragen hebben, dan horen wij het graag.

Met vriendelijke groeten,

Yara van Zon
Monique van der Grijp
Lotte van Houten

Coördinator 3,4,5,6 vwo
Conrector 3,4,5,6 vwo en TTO
Decaan

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Stappenplan aanmelding	4
2. Profielen	5
2.1 Profielen	5
2.2 TTO	6
2.3 Het examen	6
2.4 Doorstromen naar het vervolgonderwijs	7
3. Urenverdeling vakken	8
4. Toelichting vakken	9
5. Profielkeuzeformulier vwo	21

1. Stappenplan aanmelding

In onderstaand stappenplan lees je welke stappen jij moet nemen om je aanmelding compleet te maken.

1. Geef bij je huidige school aan dat je een overstap wil maken naar Het Schoter. Leerlingen die zich voor het volgende schooljaar willen aanmelden (per 1 augustus), komen op een wachtlijst. Tussentijdse instroom is alleen mogelijk na uitgebreid overleg op de huidige school.
2. In principe maken de meeste scholen in de omgeving Haarlem gebruik van de portal "De Overstap". Stap je dus over naar een school binnen de regio Zuid-Kennemerland (= omgeving Haarlem) EN maakt jouw huidige school gebruik van de portal "De Overstap" dan word je in De Overstap geplaatst door je huidige school (met onderstaande documenten). Indien je huidige school geen gebruik maakt van de portal De Overstap, dan kan je informeren bij je conrector of mentor (dat verschilt per school) en zij zullen (evt. samen met jou) contact met ons opnemen. Wij vragen dan aan je ouder/verzorger een aanmeldformulier in te vullen ("Vooraanmelding De Overstap").
3. De volgende documenten worden in De Overstap geplaatst:
 - a. een kopie van het laatste rapport of kopie diploma;
 - b. een kopie van de eindcijferlijst;
 - c. evt. verklaring(en) dyslexie/ dyscalculie/ ADHD/ etc.;
4. De ouder ontvangt van de huidige school per e-mail een uitnodiging om in De Overstap in te vullen:
 - de top 5 van voorkeursscholen
 - profielkeuze, achterin dit boekje vind je de profielkeuzeformulieren
 - akkoord inzage OKR (Onderwijskundig Rapport) door ouder/verzorger.
5. Wacht op de uitslag van de toelatingscommissie, waarin wordt bepaald of je bij ons op school kunt instromen of dat je op een andere VO school geplaatst bent. Dit wordt bekendgemaakt in de laatste schoolweek voor de zomervakantie;
6. Op de laatste donderdag voor de zomervakantie is een kennismaking dag op Het Schoter. Het is belangrijk dat je je identiteitsbewijs meeneemt en indien je niet in Nederland bent geboren: een afschrift BRP met datum aankomst in Nederland. Die dag dienen de volgende documenten te worden ondertekend door jou en een ouder/verzorger:
 - a. Het aanmeldingsformulier;
 - b. De boekenbruikleenovereenkomst.

2. Profielen

2.1 Profielen

In 3 vwo kiezen leerlingen een profiel. De profielen bestaan uit een gemeenschappelijk deel, een profieldeel, een keuze examenvak en – indien gewenst - een examenvak in het vrije deel.

Gemeenschappelijk deel

Het gemeenschappelijk deel bestaat uit een pakket van algemeen vormende vakken. Voor het vwo bestaat het gemeenschappelijke deel uit de vakken: Nederlands, Engels, Frans of Duits, maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding. Het cijfer van Maatschappijleer wordt met het cijfer voor het profielwerkstuk en het cijfer voor ckv of Art & Culture (TTO) gecombineerd tot één cijfer. De inhoud van de verschillende vakken wordt later in dit boekje beschreven.

Profieldeel

Daarnaast kiest iedere leerling een profiel. Een profiel bestaat uit een combinatie van vakken die de leerling opleidt voor een bepaalde sector binnen het hoger onderwijs en de maatschappij. Er zijn vier profielen: Cultuur & Maatschappij (C&M), Economie & Maatschappij (E&M), Natuur & Gezondheid (N&G) en Natuur & Techniek (N&T). Ieder profiel heeft drie of vier verplichte vakken. Daarbovenop kiezen leerlingen vaak nog één profielkeuzevak om hun profieldeel aan te vullen tot in totaal vier profielvakken.

Keuze examenvak

Iedere leerling dient daarnaast examen te doen in een keuze examenvak. De school bepaalt de keuzemogelijkheden per profiel.

Vrije deel

De benaming vrij deel is enigszins misleidend. Het vrije deel wordt eigenlijk voornamelijk door de school ingevuld. Zo heeft het Schoter ervoor gekozen alle leerlingen binnen het vrije deel mentorlessen te laten volgen. Ook de werkweek in de voorexamenklas maakt deel uit van het vrije deel, evenals het onderdeel Loopbaanoriëntatie en – begeleiding (LOB).

Binnen het vrije deel kunnen leerlingen zelf nog een extra examenvak kiezen. Daar zijn wel een aantal voorwaarden aan verbonden. De richtlijnen voor het extra examenvak zijn als volgt:

- Als extra vak mag uitsluitend gekozen worden voor vakken die binnen het profiel worden aangeboden.
- Voor het extra vak moet een gemiddelde van ten minste 6,5 worden behaald en voor het totaal van alle vakken een gemiddelde van minimaal 6,8.
- De aanvraag voor een extra vak gaat via de coördinator middels een formulier met de volgende punten; een motivatie waarom de leerling het extra vak wil volgen, een advies van de mentor en advies van de vakdocent, goedkeuring van ouder(s)/verzorger(s), decaan, coördinator.
- Een extra vak wordt niet automatisch toegekend. Aan het begin van het schooljaar wordt gekeken of het extra vak binnen het rooster past. De leerling wordt hierover door de roostermaker geïnformeerd. Mocht het lukken om het vak in te roosteren, dan zullen vervolgens de benodigde boeken worden besteld.
- Het extra vak telt mee in de bevorderingsrichtlijn (4 naar 5 en van 5 naar 6 vwo).
- Indien de overgang in gevaar komt, dan mag “de duim” worden gelegd op dit extra vak (of een ander keuze examenvak) om te bekijken of er dan wel bevordering mogelijk is. Er moet dan uiteraard nog wel een juist vakkenpakket overblijven. De leerling mag het extra vak niet behouden in het volgende leerjaar als het cijfer onvoldoende is.

- Het vak wordt minimaal één jaar gevolgd in 4 vwo. De leerling en ouders tekenen hiervoor aan einde van klas 3 na het keuzetraject.
- Tevens moet het formulier voor de aanvraag voor een extra examenvak goedgekeurd zijn.
- De leerling heeft de gelegenheid om dit vak na 4 vwo of na 5 vwo te laten vallen. Als een leerling of ouder niets laat weten na 4 vwo dan geldt het extra vak in 5 vwo opnieuw.
- In klas 6 vwo kan het extra vak alleen met goedkeuring van de coördinator komen te vervallen.

2.2 TTO

Leerlingen die het tweetalig vwo onderwijs volgen, zullen aan het eind van de derde klas het Junior College afsluiten met het Cambridge Checkpoint Exam. Dit examen wordt op school afgenomen en nagekeken door Cambridge International Examinations, onderdeel van Cambridge University in Engeland. Het niveau van dit examen is gelijk aan niveau B2 van het Europees Referentiekader.

Als je eenmaal een Junior Certificate TTO hebt, kun je in de bovenbouw kiezen voor het TTO programma. Dit houdt in dat je het vak Engels op een hoger niveau volgt, de vakken CKV (Art & Culture), maatschappijleer (Social Science), Lichamelijke Opvoeding (Physical Education) en Global Perspectives in het Engels volgt, deelneemt aan een internationale uitwisseling en/of reis, een internationale stage loopt en eventueel je PWS in het Engels schrijft.

Voor het vak Engels kun je in 4 vwo opgaan voor een Cambridge Advanced Certificate en neem je deel aan het pre-IB programma. In 5 en 6 vwo word je zowel opgeleid voor het reguliere examen Engels als voor het IB Language and Literature A examen. Dit examen wordt begin mei in 6 vwo afgerond. Het IB staat voor International Baccalaureaat. Je leert academische vaardigheden zoals het schrijven van analytische essays, kritische tekstanalyse en het houden van presentaties. Jouw Engels wordt beoordeeld op een near native niveau. Ook voor het vak Global Perspectives kun je eventueel opgaan voor een Cambridge Certificaat.

2.3 Het examen

Een vwo-leerling doet in principe examen in acht vakken. Dat worden er negen als een leerling ook in het vrije deel een extra examenvak kiest. Het examen binnen de bovenbouw bestaat uit een tweetal onderdelen, het **schoolexamen (SE)** en het **centraal eindexamen (CE)**. Het SE en het CE zijn twee gelijkwaardige onderdelen en tellen beide voor vijftig procent mee voor het examencijfer. Sommige vakken bestaan alleen uit een schoolexamen dat dan volledig het eindcijfer bepaalt. Voorbeelden daarvan zijn maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming. Iedere school geeft zelf haar SE vorm binnen de, door de overheid opgestelde voorschriften. Het SE bestaat uit schriftelijke, praktische en mondelinge toetsen die de kennis van de leerlingen toetst.

De vaardigheden worden getoetst in de vorm van **praktische opdrachten (PO)**. Een bijzondere vorm van een PO is het **profielwerkstuk (PWS)**. Dat is voor alle leerlingen verplicht. Het heeft betrekking op ten minste twee vakken waarvan minstens één vak een profielvak moet zijn. Leerlingen kiezen hun eigen onderwerp. In principe werkt een leerling bij de uitvoering met een andere leerling samen. Iedere leerling besteedt tachtig klokuren aan dit onderdeel.

Leerlingen die niet aan de eisen van het schoolexamen voldoen, mogen niet deelnemen aan het centraal schriftelijk examen dat - zoals de naam al aangeeft - uitsluitend uit schriftelijke toetsen bestaat. De eisen van het SE worden jaarlijks vastgelegd in het Programma van Toetsing en Afsluiting. Dit zogenaamde PTA wordt ieder jaar uiterlijk op 1 oktober aan de leerlingen uitgedeeld.

2.4 Doorstroming naar het vervolgonderwijs

Het hoger onderwijs bestaat uit het wetenschappelijk onderwijs (wo) en het hoger beroepsonderwijs (hbo). Vooral in het eerste jaar van het wo en hbo is het uitvalpercentage aanzienlijk hoog. De Tweede Fase moet een betere aansluiting op het vervolgonderwijs bieden door brede, samenhangende vakkenpakketten en door het aanleren en trainen van vaardigheden zoals actief en zelfstandig leren. Ook is er aandacht voor de persoonsvorming. Persoonsvorming gaat onder andere over het ontwikkelen van persoonlijke kwaliteiten als aanpassingsvermogen, stressbestendigheid, onafhankelijkheid en flexibel gedrag. Bovendien neemt de oriëntatie op het vervolgonderwijs een eigen plaats in het onderwijsprogramma in Loopbaanoriëntatie- en Begeleiding (LOB), waardoor leerlingen hopelijk bewuster en gemotiveerder zullen kiezen voor een vervolgopleiding.

Opleidingen in het hoger onderwijs mogen eisen stellen aan de vakken waarmee studenten instromen. In het volgende overzicht is een aantal veel gekozen studies op wo-niveau weergegeven met hierbij de doorstroomrelevante vakken of profielen.

International Business	wiA/wiB
Bedrijfseconomie	wiA/wiB
Informatica	wiA/wiB
Psychologie	wiA/wiB
Bewegingswetenschappen	NG (met na), NT
Biomedische wetenschappen	NG (met na), NT
Geneeskunde	NG (met na), NT
Bouwkunde	NG (met na + wB), NT
Gezondheidswetenschappen	Geen aanvullende eisen
International studies	Geen aanvullende eisen
Liberal Arts and Sciences	Geen aanvullende eisen
Pedagogische wetenschappen	Geen aanvullende eisen
Bestuurskunde	Geen aanvullende eisen
Criminologie	Geen aanvullende eisen
Rechtsgeleerdheid	Geen aanvullende eisen

BSM

Kies je het vak BSM dan zitten daar kosten aan verbonden. Je betaalt 16,50 euro voor een sportshirt dat je aan hebt tijdens de lessen en de sportactiviteiten. Je kunt (optioneel) ook een trui aanschaffen voor 35,99 euro. Beide kan je kopen bij Huijg sport in de Cronjé.

Voorwaarden voor een succesvolle overstap havo > vwo

- Je volgt maximaal één nieuw vak op het vwo. Als je een extra vak hebt gekozen, is dit het vak dat je volgt.
- Je combinatiecijfer wordt niet overgenomen. Je moet het profielwerkstuk opnieuw doen, namelijk op vwo-niveau. Maatschappijleer volg je ook opnieuw op vwo-niveau.
- Je combinatiecijfer bestaat dan uit twee cijfers. CKV kun je niet opnieuw doen en het cijfer wordt ook niet overgenomen van de havo.

3. Urenverdeling vakken

Studielaastverdeling 4, 5 en 6 vwo															
Gem deel															
C&M	4V	5V	6V	E&M	4V	5V	6V	N&G	4V	5V	6V	N&T	4V	5V	6V
Ne	3	3	3		3	3	3		3	3	3		3	3	3
En	2	3	3		2	3	3		2	3	3		2	3	3
Du/Fa	2,5	3	2,5		2,5	3	2,5		2,5	3	2,5		2,5	3	2,5
Ma	0	2	0		0	2	0		0	2	0		0	2	0
GPR	1	2	0		1	2	0		1	2	0		1	2	0
Ckv	1	0	0		1	0	0		1	0	0		1	0	0
LO	2	1	0,5		2	1	0,5		2	1	0,5		2	1	0,5
ML	1	1	1		1	1	1		1	1	1		1	1	1
Profielvakken															
C&M				E&M				N&G				N&T			
WiC/WiA	3	2/3	3	WiA/WiB	3	3/3,5	3	WiA/WiB	3	3/3,5	3	WiB	3,5	3	3
Gs	2	2	2	Ec	2	2	3	Bi	2	2	2	Na	2	2	3
Ak	2	2	2	Gs	2	2	3	Sk	2	2	3	Sk	2	2	3
Profielkeuzevakken															
Fa	2,5	3	2,5	Fa	2,5	3	2,5	Na	2	2	3	Bi	2	2	2
Du	2,5	3	2,5	Du	2,5	3	2,5	Ak	2	2	2				
Fi	2	2	2	Ak	2	2	2								
Kudr	1	1	2	Beco	2	2	3								
Kubv	1	1	2												
Keuzevak															
Fa	2,5	3	2,5	Fa	2,5	3	2,5	Ec	2	2	3	Ec	2	2	3
Du	2,5	3	2,5	Du	2,5	3	2,5	Fi	2	2	2	Fi	2	2	2
Fi	2	2	2	Fi	2	2	2	Ak	2	2	2	Ak	2	2	2
Bsm	2	3	1	Ak	2	2	2	Na	2	2	3	Bsm	2	3	1
Kudr	1	1	2	Bsm	2	3	1	Bsm	2	3	1	Kudr	1	1	2
Kubv	1	1	2	Kudr	1	1	2	Kudr	1	1	2	Kubv	1	1	2
				Kubv	1	1	2	Kubv	1	1	2	Beco	2	2	3
				Beco	2	2	3	Beco	2	2	3				
Sport/kunst	2/1	1	1		2/1	1	1		2/1	1	1		2/1	1	1
TTO	3	4	4		3	4	4		3	4	4		3	4	4

4. Toelichting vakken

Aardrijkskunde

vwo

Het vak aardrijkskunde gaat over alles wat je in het dagelijks leven om je heen kunt zien. Dichtbij, in je eigen omgeving, in Nederland en in de rest van de wereld. Het gaat over de aarde zelf, de fysische geografie, zoals processen diep in de aarde, de vorming van gebergten en het klimaat, en het gaat over wat de mens met de aarde doet: de sociale geografie. Denk daarbij aan verschillende cultuurgebieden, ontwikkelingslanden en globalisering. Elke keer dat je het journaal ziet of de krant leest, komt er aardrijkskunde in voor. Een aardbeving in Haïti? Een orkaan in Cuba? Hongersnood in de Sahel? Verhuizing van de productietak van Philips naar India? Toenemende vergrijzing in de perifere gebieden van Nederland? Allemaal aardrijkskunde.

Wil jij in de toekomst de wijde wereld in trekken? Een “gap-year” om te reizen of een stage lopen in China? Vrijwilligerswerk in Nepal of carrière maken in de Verenigde Staten? Met het vak aardrijkskunde verdiep je je in de hele wereld en dat komt altijd van pas.

Een deel van het PTA bestaat uit praktische opdrachten, waarbij je bijvoorbeeld Google Earth moet gebruiken om verschillend plaatsen op aarde aan elkaar te koppelen of een geografisch onderzoek in de eigen omgeving. Ook gaan we af en toe op excursie om het geleerde in de praktijk toe te passen. Voor de voorbereiding van al je tentamens van aardrijkskunde heb je je eigen Grote Bosatlas nodig.

Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid

vwo

Altijd al willen weten hoe je een bedrijf start en welke financiële keuzes jijzelf moet maken? Dan is het vak Bedrijfseconomie iets voor jou!

Waar economie gaat over consumenten, producenten, overheid en het buitenland richt bedrijfseconomie zich op organisaties, hoe een bedrijf te starten en welke financiële keuze jijzelf moet maken. Zo leer je over de verschillende bedrijfsvormen (eenmanszaak, besloten- en naamloos vennootschap) en onderzoeken wij welke keuzes bedrijven moeten maken als het gaat om reclame, prijsbeleid, kosten, investeringen en het aantrekken van kapitaal.

Je leert hierbij om aan de hand van verschillende bronnen de juiste informatie te verwerken waarbij er vaak flink gerekend moet worden. Je kan na 2 jaar verschillende financiële overzichten, zoals balansen en begrotingen, opstellen.

Bij het onderdeel financiële zelfredzaamheid komen de onderwerpen: lenen, sparen, erven, schenken en samenleven aan bod. Bij het onderdeel ondernemerschap ga je echt aan de slag met een opdracht van een (duurzame) ondernemer uit Haarlem en maak je een start met je eigen idee/bedrijf.

Om als leerling geschikt te zijn voor dit boeiende vak moet je een aantal eigenschappen bezitten: je moet goed informatie kunnen verwerken, behoorlijk goed kunnen rekenen en rekenen ook leuk vinden.

De kennis en vaardigheden die je bij dit vak opdoet kun je goed gebruiken voor een (bedrijfs)economische opleiding. Je merkt tijdens de opleiding dat je een stapje verder bent dan leerlingen die dit vak niet hebben gevolgd. Bovendien is het vak zinvol als je een eigen bedrijf wilt beginnen of een managementfunctie wilt gaan vervullen. Ook als je geen eigen bedrijf wilt beginnen of een managementfunctie wilt gaan vervullen, is dit vak iets voor jou! Je doet veel financiële kennis op die voor jou als privépersoon nuttig kan zijn (het kiezen van hypotheekleningen, verzekeren etc.).

Bewegen, sport en maatschappij (BSM)

vwo

BSM mag je alleen volgen als je dit al hebt gevolgd in 4 vwo of 5 havo. In 5 vwo kan je dit niet alsnog kiezen omdat het examenprogramma in 4 vwo start.

Bewegen, sport en maatschappij is een keuzevak op het Schoter. Dat is een goede zaak, omdat bewegen een heel belangrijke plaats in onze maatschappij inneemt. Dat is ten eerste te zien aan de grote belangstelling voor sport en bewegen. Daarnaast speelt bewegen ook een duidelijke rol bij een groot aantal beroepen.

Als eindexamenvak is BSM meer dan alleen maar sporten. Wat komt er dan meer bij kijken? Je zult moeten samenwerken met andere leerlingen aan bewegingsopdrachten. Dit houdt onder andere in dat je zelf een bijdrage levert aan de oefenstof en dat je organiserende taken uitvoert. Ook zijn er theorielessen waarin bijvoorbeeld EHBSO (eerste hulp bij sportongevallen) gegeven wordt. Ten slotte zijn er schriftelijke toetsen die betrekking hebben op de onderwerpen Bewegen en samenleving of Bewegen en gezondheid. Het vak wordt afgesloten met een schoolexamen.

Het Schoter heeft een convenant gesloten met de Academie voor Lichamelijke Opvoeding in Amsterdam. Het curriculum dat het Schoter aan de BSM leerlingen aanbiedt is van een dergelijk hoog niveau dat de ALO vertrouwen heeft in het vereiste niveau van onze BSM leerlingen. Onze BSM leerlingen kunnen zich aanmelden voor de toelatingstest als convenant leerling. Mocht een leerling niet worden aangenomen op basis van de toelatingstest dan zal er contact worden opgenomen met de desbetreffende BSM docent.

Het is duidelijk dat studies aan de ALO aansluiten bij BSM. Maar er zijn meer studies waarbij extra inzicht in bewegen en de theorie daarvan goed van pas komen. Je kunt hierbij denken aan studies als fysiotherapie, mensendieck, sportrevalidatie, bewegingswetenschappen en sport, management en organisatie. Daarnaast zijn de algemene vaardigheden, zoals presenteren en organiseren, van belang voor elk toekomstpad.

Als leerling hoef je geen bewegingswonder te zijn, maar je moet je goed realiseren dat er best wel wat fysieke eisen aan je gesteld worden.

Biologie

vwo

Het vak biologie volgt in de bovenbouw het curriculum dat vanuit de overheid is vastgesteld. Voor dit programma maken we gebruik van een nieuwe methode genaamd Nectar.

Het voordeel van deze methode is dat het programma zich richt op de centrale begrippen (concepten) in de biologie en de nadruk legt op de samenhang tussen de verschillende onderwerpen. Veel begrippen in de biologie komen steeds terug, maar worden duidelijk in de lesstof herkenbaar gemaakt en geoefend. De methode is er juist op gericht om de belangrijkste begrippen steeds opnieuw toe te passen in een voor leerlingen relevante context dus steeds vanuit het perspectief van 'Wat kun je ermee in het leven, in je beroep of in de wetenschap?'.

Dit betekent dat je heel praktijkgericht aan het werk gaat, met veel toegepaste biologie waarin er uitgebreider wordt voortgebouwd op de onderbouw. Naast schriftelijke toetsen en praktische opdrachten, leg je in de bovenbouw elk jaar een biologie portfolio aan. Dit portfolio laat zien of de opgedane kennis juist is toegepast en of er nog hiaten zijn. Dit geeft een duidelijke overzicht waar de leerling staat in haar/zijn ontwikkeling. Dit geeft tevens aan waar nog extra aandacht aan besteed moet worden.

Culturele en kunstzinnige vorming
--

vwo

Het vak culturele en kunstzinnige vorming heeft geen centraal examen, maar alleen een schoolexamen. Het omvat drie onderdelen:

- * culturele activiteiten
- * praktische activiteiten
- * reflectie en kunstdossier.

Het gaat bij ckv niet in de eerste plaats om kennis, maar om het opdoen van culturele ervaringen. Een belangrijk deel van de studielast is het maken van kijken naar, actief deelnemen aan, reflecteren op en het maken van kunst. 'Kunst actief meemaken' is het doel van het vak. Kunst ervaren en beschouwen vraagt van leerlingen betrokkenheid, inzet, kennis en vaardigheden. En omdat de betekenis van kunst nooit vastligt, is een open en onderzoekende houding vereist.

Je begint het jaar met een algemene inleiding op het vak en de verschillende kunstdisciplines.

Daarna ga je in de les aan de hand van een thema verder op de kunstdisciplines in. Alle opdrachten worden verzameld in een kunstdossier.

Duits

vwo

Duits is naast Engels de belangrijkste taal in Europa. Zeker voor ons in Nederland is Duits belangrijk, omdat we op veel terreinen met Duitsland te maken hebben. Kennis van het Duits is bij veel beroepen handig of zelfs noodzakelijk, omdat de kans groot is dat je in je werk met Duitstaligen te maken krijgt. Maar liefst één op de vijf mensen in Europa hebben Duits als moedertaal. Enkele voorbeelden van beroepen waarbij Duits van belang is: fysiotherapie, verpleegkunde, toerisme, horeca, economische beroepen, werk met computers of elektronica, de wereld van de mode of toneel.

De basis is gelegd in klas 2 en 3. De nadruk lag en ligt ook in de bovenbouw op de toepassing. In de lessen oefenen we met lezen, spreken, luisteren en schrijven. En je gaat je verder verdiepen in Duitsland, Duitse geschiedenis en cultuur. Omdat wij het erg belangrijk vinden dat je goed leert communiceren in het Duits, betekent dat dat in de klas sowieso Duits wordt gesproken. Je zult je woordenschat behoorlijk vergroten en je kennis van de Duitse taal in het algemeen vergroten. Ook zal er aandacht besteed worden aan Duitse (jeugd)literatuur.

Het centraal eindexamen bestaat uit alleen leesvaardigheid. Daarom zullen we naast goed kunnen communiceren, ook de nadruk op de leesvaardigheid leggen. We lezen regelmatig korte en langere (literaire en actuele) teksten om het tekstbegrip en leesstrategieën te oefenen. Natuurlijk lezen we niet alleen examenteksten, maar ook teksten over actuele onderwerpen.

Economie**vwo**

Economie is een vak dat over mensen gaat. Als we zeggen dat economie over mensen gaat, dan bedoelen we te zeggen dat economie vooral over de economische kant van het menselijk handelen gaat. Een econoom houdt zich dus niet bezig met het merkwaardige groepsgedrag van sommige voetballiefhebbers, maar met name met de behoeften die mensen hebben en de manieren waarop ze in die behoeften willen en kunnen voorzien. In jouw geval is bijvoorbeeld je zakgeld en het geld dat je met een bijbaantje verdient, erg belangrijk. De hoogte van die bedragen bepalen of je in veel of weinig behoeften kunt voorzien. De prijzen van goederen en diensten bepalen overigens ook in hoeveel behoeften je kunt voorzien. Hoe welvarend je je eigenlijk voelt. Of hoe gelukkig.....?

Nadat je het vak economie hebt gevolgd weet je onder andere meer over verzekeren, het gevangenendilemma, wat koopkracht is en wat het effect van subsidies is op de marktprijs. Ongeveer 25 tot 35% van de vragen op het examen zijn rekenvragen. De rest is theoretische kennis toepassen bij verschillende onderwerpen. En na het halen van het vak economie kan je beter de economische pagina van een krant lezen. Snap je de bewegingen op de beurs en kan je ze misschien zelfs voorspellen. En waarom sommige landen rijk zijn en andere arm. Et cetera. Er gaat in ieder geval een economische wereld voor je open, zeker niet de minst belangrijke wereld.

Engels**vwo**

Engels is een verplicht vak voor alle leerlingen in de bovenbouw van het vwo. Toch is het goed om te weten wat je kunt verwachten. De totale studielast wordt verdeeld over de klassen 4, 5 en 6 vwo.

Het is de bedoeling dat je de vaardigheden waar in de onderbouw de basis voor is gelegd, nòg beter gaat beheersen. Deze vaardigheden zijn: lezen, luisteren, spreken, schrijven. Ze zijn allemaal even belangrijk om goed met Engels uit de voeten te kunnen. In de methode voor de tweede fase komen deze vaardigheden uitgebreid aan bod. In de vierde klas herhalen en verdiepen we nog jouw grammaticale kennis en je woordenschat, maar het gaat er om dat je dit goed kunt toepassen wanneer je in het Engels communiceert. In 5V gaat de aandacht nog meer naar de vaardigheden en krijg je ook literatuurgeschiedenis. In 6V draait het programma volledig om het verdiepen van je taalvaardigheid en ook dan behandelen we een periode uit de Engelstalige literatuurgeschiedenis.

Door middel van proefwerken worden je vorderingen getoetst. Deze leveren een rapportcijfer op dat meetelt voor de overgang van 4 naar 5 vwo en van 5 naar 6 vwo. Tijdens de les combineren we het ontwikkelen van je taalvaardigheid ook met kritisch nadenken en burgerschap door je te laten nadenken, spreken en schrijven over actualiteiten en globale thema's. Dit doen we door je een breed scala aan gesproken en geschreven teksten, zowel fictie als non-fictie, te laten lezen, luisteren, bespreken en schrijven.

In het schoolexamen worden de je schrijf-, spreek- en luistervaardigheid getoetst, maar ook je inzicht in literaire teksten en je kennis van de Engelstalige literatuurgeschiedenis. Leesvaardigheid wordt getoetst in het centraal schriftelijk examen

Frans**vwo**

Frans is een moderne vreemde taal, het is een van de grote talen van de Europese Unie. Frans wordt dagelijks door 222 miljoen mensen in Frankrijk, België en Luxemburg gesproken en, buiten de EU, in Zwitserland, Canada, veel (Noord-) Afrikaanse landen maar ook op Sint-Maarten, in Louisiana of op Tahiti.

Als je Frans kiest, zul je dus Frans leren spreken, verstaan, lezen en schrijven. Dat is een goede basis als je een beroep gaat uitoefenen, waarbij Frans handig of nodig is. Je kunt dan denken aan de handel, de horeca, de politiek, het toerisme en aan modevakken. Bovendien is Frans praten gewoon leuk bijvoorbeeld op vakantie: het klinkt mooi en er zijn niet zo heel veel mensen die het goed kunnen, dus ben je best een beetje chic en bijzonder. Je zult ook (verder) kennismaken met Frankrijk, de Fransen en de andere Franstaligen.

In de les oefen je met alle vaardigheden, zodat jouw niveau van de Franse taal zich ontwikkelt. Je breidt bijvoorbeeld de standaardgesprekjes die je in de onderbouw geleerd hebt, verder uit. Langzamerhand ga je meer vrij praten. Natuurlijk gebruiken we daarbij verschillende media bronnen. Leesvaardigheid neemt een grote plaats in. Op je eindexamen in 5havo zal dit de helft van je uiteindelijke cijfer bepalen. We zullen teksten lezen over allerlei onderwerpen en daarbij vele bronnen aanspreken, zoals Franse nieuwssites, en artikelen uit kranten, jongerenbladen etc. En natuurlijk zullen we steeds inspelen op het actuele nieuws dat zich aandient waarbij we over de grenzen heen kijken. Door bijvoorbeeld een nieuwsfragment van TV5 (een Franse tv-zender), 1jour, 1actu, Artejunior te beluisteren en te bekijken, leren we erover te schrijven en te praten. Luisteren en kijken zal ons vaak uitnodigen dieper op onderwerpen in te gaan.

Ten slotte leer je ook eenvoudige brieven schrijven. Dit leer je al in de onderbouw met de phrases-clés, maar in de bovenbouw ga je er allerlei hulpmiddelen bij gebruiken. Zo leer je je mening geven en van alles en nog wat te beschrijven, over jezelf te vertellen etc.

En je weet inmiddels: je moet er wel echt zelf voor willen gaan.
Is Frans leuk? Zeker!

Filosofie	vwo
------------------	------------

Filosofie (wijsbegeerte) is een algemeen vormend vak. Het wordt gegeven in 4 vwo, 5vwo en 6 vwo. Het vak kent een schoolexamen en een centraal schriftelijk examen.

De westerse filosofie is al minstens 2500 jaar oud. Filosofie begint bij verwondering en het bevragen van de werkelijkheid om ons heen. Door te filosoferen leer je kritisch na te denken. Deze manier van denken zal heel goed van pas komen in het vervolgonderwijs. Er komen tijdens de lessen filosofie verschillende deelgebieden van de filosofie aan bod. Aan de hand van deze takken van de filosofie onderzoeken we verschillende verwondervragen..

Filosofische antropologie (mens zijn): Wat is het wezen van de mens? Waarin onderscheiden mensen zich van dieren? Wat is de verhouding tussen lichaam en geest? Wat is het onbewuste? Wat is de verhouding tussen gevoel en verstand?

Logica en retorica (redeneren en overtuigen): Wat is denken? Wat zijn geldige redeneringen? Hoe kun je een redenering zo brengen dat je je toehoorders overtuigt (zelfs als je niet gelijk hebt)?

Sociale filosofie (samenleven): Hoe ziet de ideale samenleving eruit? Welke ideale samenlevingen hebben verschillende denkers ontwikkeld? Waarom hebben pogingen om de ideale samenleving te verwezenlijken zo vaak tot een hel geleid?

Metafysica (zijn): wat is werkelijkheid? Wat is het verband tussen de werkelijkheid en ons denken? Wat is het verband tussen taal en werkelijkheid?

Oosterse filosofie: Wat zijn de verschillen tussen het westerse en het oosterse denken? Waarom is oosterse filosofie zo grenzeloos populair in het Westen? Waarom staan er boeddha's in de tuincentra in Nederland? Hindoeïsme, boeddhisme, Chinese filosofie, Zenboeddhisme, Gandhi.

Filosofie van de emotie: Leven we in een 'emocultuur'? Hoe kun je het ontstaan van emoties verklaren? Zijn er basisemoties die in alle culturen te herkennen zijn? Waarom

zoeken we negatieve emoties op (bijvoorbeeld vrijwillig bang worden bij het bekijken van een horrorfilm)?

Kennisleer (kennen en weten): Wat is menselijke kennis? Hoe kun je weten dat je kennis overeenstemt met de werkelijkheid? Hoe kun je weten dat de werkelijkheid los van je kennis ook bestaat? Wat is het verschil tussen geldige en ongeldige kennis? Wanneer is kennis voor honderd procent betrouwbaar?

Wetenschapsfilosofie (kennen en weten): Wat is het verschil tussen gewone kennis en wetenschappelijke kennis? Waarom kan een astronoom wel een zonsverduistering voorspellen en een historicus niet een nieuwe oorlog? Kun je een onderscheid maken tussen echte wetenschap en nepwetenschap? Waar staat bijvoorbeeld de astrologie?

Eindexamen

Ieder jaar is er een onderwerp dat speciaal wordt uitgediept voor het schriftelijk examen. In het jaar dat jullie eindexamen doen is het onderwerp: Mens & Techniek!

Hierbij komen onder andere de volgende vragen aan de orde:

-Kunnen computers denken?

-Hoe verschillen mens en dier van elkaar?

-Hoe veranderen techniek en wetenschap ons mensbeeld?

Geschiedenis

vwo

De eerste drie jaren hebben we langzaam maar zeker de geschiedenis van de oudheid, de middeleeuwen en de moderne tijd aan ons voorbij zien gaan.

Geschiedenis in de tweede fase bouwt de vergaarde kennis uit de onderbouw verder uit aan de hand van een drietal thema's. In 4 vwo staat één thema centraal en in 5 vwo komen er twee nieuwe thema's aan bod. Deze thema overstijgen altijd meerdere tijdvakken zoals de ontwikkeling van het christendom, man-vrouw verhouding of oorlogen door de eeuwen heen?

Een ander vast thema in 5 vwo is staatsinrichting. Dit onderdeel richt zich op de regels en het spel van de politiek. Maar ook de maatschappelijke achtergronden van het politieke denken worden verder belicht: hoe, wanneer en waarom ontstonden de politieke stromingen en wat zijn de verschillen tussen de partijen waarop we kunnen stemmen?

We gaan dus op een iets meer wetenschappelijke manier naar de geschiedenis kijken. Geschiedenis, zo zullen we zien, is niet alleen een vak van feiten en jaartallen, maar ook een vak dat je aan het denken zet. Over de geschiedenis kun je discussiëren en dat zullen we zeker doen!

Global perspectives

vwo

Bij Global Perspectives leren wij onze leerlingen academische vaardigheden aan. De Universiteit van Cambridge biedt het vak wereldwijd aan en ook op Het Schoter is het mogelijk om een Cambridge certificaat voor Global Perspectives te halen.

Het vak bestaat uit drie onderdelen: een toets, het schrijven van een essay en een teamproject. Aangezien wij onderzoeksvaardigheden op Het Schoter van groot belang achten, bieden wij Global Perspectives aan alle leerlingen op de tweetalige havo en op vwo het (zowel regulier als tweetalig) aan.

Mochten leerlingen in overleg met ouders ervoor kiezen om ook het Cambridge certificaat te halen dan is extra begeleiding mogelijk. Wel zijn er aan het behalen van een Cambridge certificaat extra kosten verbonden. Global Perspectives telt mee voor de overgang, maar is geen examenvak. Het wordt op dit moment aangeboden in 4 tweetalig havo en op regulier en tweetalig vwo in klas 4 en 5.

Kunst (beeldende vormgeving)

vwo

Kunst (beeldende vormgeving) is een examenvak dat bestaat uit de onderdelen Kunst (algemeen) en Beeldende Vormgeving. Op het Schoter kunnen de onderdelen door verschillende docenten gegeven worden.

Kunst (algemeen)

Kunst (algemeen) wordt ook wel kunst & cultuur of algemene kunsttheorie genoemd en gaat over alle kunstdisciplines: beeldende kunst (zoals schilderkunst, architectuur en film), muziek, dans en drama. Je leert kunst te begrijpen en te verklaren vanuit de maatschappelijke en culturele context. Ook leer je verbanden te leggen tussen verschillende perioden en onze tijd en met andere culturen door erover te lezen, schrijven, praten én door veel te kijken en te luisteren.

De examenstof bestaat uit vier onderwerpen uit de westerse kunstgeschiedenis. Dit zijn altijd Cultuur van het moderne uit de eerste helft van de twintigste eeuw en Massacultuur vanaf 1950. Daar komen nog twee van de volgende onderwerpen bij: Cultuur van de kerk van de elfde tot en met de veertiende eeuw, Hofcultuur van de zestiende en zeventiende eeuw, Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw of Romantiek en Realisme van de negentiende eeuw.

Bij toetsen krijg je vragen naar aanleiding van afbeeldingen van kunstwerken en film- dans-, theater- en muziekfragmenten. Daarom worden het Centraal Examen en de meeste toetsen op de computer afgenomen.

Het onderdeel Kunst Algemeen begint in 4 vwo en wordt met een Centraal Examen afgesloten.

Beeldende Vormgeving

Bij het vak beeldende vormgeving ben je vooral bezig met het maken van eigen beeldend werk, zowel tweedimensionaal als driedimensionaal. Je verbeeldt je ideeën via schilderen, tekenen, filmen, beeldhouwen, fotografie, en/of computerbeeldbewerking. Niet alleen het eindwerkstuk is daarbij van belang maar ook het oriënteren op het onderwerp, het onderzoeken van mogelijkheden qua materiaal en techniek, presenteren en reflecteren op eigen en andermans werk.

Het jaar is opgedeeld in perioden en voor beeldende vormgeving wordt er elke periode gewerkt aan een praktische opdracht en dat levert elke periode een cijfer op. Ook lever je elke periode een reflectieverslag in waarin je laat zien en beschrijft hoe je beeldende creatieve proces is verlopen.

In de praktijklessen beeldende vormgeving zullen de verschillende onderwerpen deels aansluiten op de theorie die behandeld wordt bij Kunst (algemeen), zoals de geschiedenis en ontwikkeling van de beeldende kunst, de verschillende kunststromingen en de beeldaspecten die bij beeldend werk horen.

Het onderdeel beeldende vormgeving is vooral een praktijkvak en heeft geen centraal examen. Het schoolexamen drama begint in 4 vwo en wordt afgerond in 6 vwo.

Kunst (drama)

vwo

Kunst (drama) is een examenvak dat bestaat uit de onderdelen Kunst (algemeen) en Drama. Op het Schoter kunnen de onderdelen door verschillende docenten gegeven worden.

Kunst (algemeen)

Kunst (algemeen) wordt ook wel kunst & cultuur of algemene kunsttheorie genoemd en gaat over alle kunstdisciplines: beeldende kunst (zoals schilderkunst, architectuur en film), muziek, dans en drama. Je leert kunst te begrijpen en te verklaren vanuit de

maatschappelijke en culturele context. Ook leer je verbanden te leggen tussen verschillende perioden en onze tijd en met andere culturen door erover te lezen, schrijven, praten én door veel te kijken en te luisteren.

De examenstof bestaat uit vier onderwerpen uit de westerse kunstgeschiedenis. Dit zijn altijd Cultuur van het moderne uit de eerste helft van de twintigste eeuw en Massacultuur vanaf 1950. Daar komen nog twee van de volgende onderwerpen bij: Cultuur van de kerk van de elfde tot en met de veertiende eeuw, Hofcultuur van de zestiende en zeventiende eeuw, Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw of Romantiek en Realisme van de negentiende eeuw.

Bij toetsen krijg je vragen naar aanleiding van afbeeldingen van kunstwerken en film- dans-, theater- en muziekfragmenten. Daarom worden het Centraal Examen en de meeste toetsen op de computer afgenomen.

Het onderdeel Kunst Algemeen begint in 4 vwo en wordt met een Centraal Examen afgenomen.

Drama

Het onderdeel drama zal vooral bestaan uit veel spelen, vormgeven en presenteren, zowel voor de eigen groep als voor publiek van buiten. We werken zowel op basis van improvisatie als met vaste theaterteksten. Daarnaast komen ook het regisseren en produceren van presentaties aan de orde.

Het jaar is opgedeeld in perioden. Voor drama wordt er elke periode gewerkt aan een praktische opdracht en dat levert elke periode een cijfer op.

Ook lever je over elke periode een reflectieverslag in, waarin staat wat je hebt gedaan en wat je hebt geleerd over het vak drama en waarin je beschrijft hoe je je nog verder wilt en kunt ontwikkelen.

In de praktijklessen drama zullen de verschillende onderwerpen deels aansluiten op de theorie die behandeld wordt bij Kunst (algemeen), zoals de geschiedenis van het theater in hoofdlijnen en de daaruit voortkomende speelstijlen en de daarbij behorende belangrijke theatermakers.

Voor het onderdeel beschouwen wordt er drie maal per jaar een bezoek gebracht aan een theatervoorstelling buiten school en één maal op school. Ook deze bezoeken worden beoordeeld.

Het onderdeel drama is vooral een praktijkvak en heeft geen centraal examen. Het schoolexamen drama begint in 4 vwo en wordt afgerond in 6 vwo.

Lichamelijke opvoeding	vwo
-------------------------------	------------

Net als bij alle andere schoolvakken krijg je bij lichamelijke opvoeding te maken met de bovenbouw. Dit betekent dat de lessen lo er iets anders uit gaan zien dan ze tot nu toe zijn geweest.

Het vak lo heeft geen centraal schriftelijk examen, maar wel een schoolexamen dat met voldoende of goed moet worden afgesloten. Deze beoordeling krijg je op grond van je aanwezigheid en inzet in de lessen en het vervullen van tenminste vier opdrachten die verzameld worden in je examendossier.

Er zijn drie soorten opdrachten:

1. instructie-opdracht: jullie gaan elkaar lesgeven in een zelfgekozen onderwerp.
2. observatie-opdracht: bij deze opdracht wordt getoetst of jullie in staat zijn om bewegingen te herkennen en te beoordelen.
3. regel-/organisatieopdracht: hier wordt van je verwacht dat je in staat bent om een toernooi of evenement te organiseren of te begeleiden. Van deze opdracht moet je er twee doen.

Als dit alles is afgesloten, volgt er in het eindexamenjaar nog een zogenaamde sportoriëntatie. Er zijn dan drie blokken van drie lessen waarin je een sport kunt gaan doen die niet altijd op school aan bod is gekomen, of een sport die jij heel leuk vindt. Je mag zelf kiezen aan welke sport je gaat deelnemen en hebt de keuze uit bijvoorbeeld judo, bowlen, schermen, klimmen, fitness, streetdance en boogschieten. Het is wel verplicht om aan alle lessen mee te doen.

Loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB)

vwo

LoopbaanOriëntatie en –Begeleiding (LOB) is een onderdeel van het bovenbouw programma. De bedoeling hiervan is dat je een goede, gemotiveerde keuze voor een vervolgopleiding maakt, omdat je je op de middelbare school bewust verdiept in deze materie.

Op Het Schoter besteed je 40 uur aan LOB verdeeld over de klassen 5 en 6 vwo. Een deel van die tijd werk je hieraan tijdens de mentorles. Je mentor is namelijk de persoon die je in eerste instantie begeleidt bij je studiekeus. Je kunt overigens ook altijd de hulp van de decaan inroepen.

Daarnaast neem je deel aan het aansluitingsprogramma van de Universiteit van Groningen. Je gaat een dag proefstuderen aan de universiteit om kennis te maken met een door jou gekozen studie. Verplicht zijn verder een bezoek aan de opleidingenmarkt in Haarlem en een eindverslag voor LOB in 6 vwo. In 5 vwo komen oud-leerlingen iets vertellen over hun studievervingen.

De overige tijd vul je zelf in. Je gaat bijvoorbeeld naar open dagen en meeloopdagen van opleidingen of doet relevante werkervaring op. Ook kun je extra activiteiten als lidmaatschap van de leerlingenraad opvoeren als LOB-activiteit.

Maatschappijleer

vwo

Maatschappijleer houdt zich bezig met maatschappelijke vraagstukken. Dat betekent dat het gaat om problemen of situaties waar meer mensen bij betrokken zijn en de overheid (de politiek) zich mee bemoeit. Daarnaast is het zo dat verschillende groepen mensen een rol spelen waardoor verschillende, vaak tegengestelde belangen bestaan. Dit zorgt ervoor dat een maatschappelijk probleem niet makkelijk opgelost kan worden.

Bij maatschappijleer gaat het er niet om dat je zomaar overal een mening over hebt. Even belangrijk is dat je een maatschappelijk probleem kunt analyseren.

Dat betekent dat je in staat bent om bijvoorbeeld te onderzoeken welke groeperingen betrokken zijn bij een probleem, welke belangen zij hebben, wat de rol is van de media en welk beleid de overheid ontwikkelt om het probleem op te lossen. Pas als je helemaal begrijpt hoe iets in elkaar zit, kun je een beargumenteerde mening vormen.

Bij maatschappijleer behandelen we verschillende onderwerpen.

De Rechtsstaat: Wat is een rechtsstaat en hoe werkt deze in de praktijk? Wat staat er bijvoorbeeld in de grondwet en welke rechten en plichten hebben burgers en overheid? Mag

je bijvoorbeeld zomaar altijd zeggen wat je wilt, ook als dit beledigend is voor een ander?
Hoe werkt het strafrecht in Nederland?

Als gastspreker komt bij dit onderwerp een ex-crimineel een gastles geven.

Parlementaire democratie: Hoe werkt democratie in de praktijk? Wat is bijvoorbeeld de taak van de koningin en hoeveel macht heeft de premier? Ook gaat het om de ideeën en standpunten van de verschillende politieke partijen zodat je uiteindelijk zelf in staat bent om een eigen politieke keuze te maken.

In verband met dit onderwerp brengen we een bezoek aan de Tweede Kamer in Den Haag.

De pluriforme samenleving: in Nederland wonen mensen met verschillende achtergronden samen. Vaak wordt gesproken over de 'multiculturele samenleving'. Aan de orde komen bijvoorbeeld het ontstaan van de pluriforme samenleving, de verschillen tussen de culturen, de meningen van politieke partijen over de pluriforme samenleving en de verschillende visies die je hierop kunt hebben.

Verzorgingsstaat: Nederland is een verzorgingsstaat: iedereen toegang heeft tot bijvoorbeeld onderwijs of gezondheidszorg. Als je ziek of werkloos bent, heb je recht op een uitkering. Maar hoe is dit ontstaan? Waarom staat de verzorgingsstaat steeds meer ter discussie? Hoe zit het met armoede in Nederland? Hoe groot is de ongelijkheid in de maatschappij? Wat is je eigen mening hierover.

Natuurkunde

vwo

De natuurkunde in ons dagelijks leven is de basis voor de leerstof in 4, 5 en 6 vwo. Zo komen in de natuurkunde onderwerpen aan de orde als de elektrische huisinstallatie, lichtbeelden, krachten in de sport, brandstofverbruik in het verkeer, automatisering, verwarmen en isoleren, radioactiviteit, straling, beweging in de sport, elektromotoren, opwekking van elektriciteit, elektrische en magnetische velden, verkeersveiligheid en kernenergie.

Achter deze onderwerpen ligt de wat meer abstracte wereld van formules en wetmatigheden in de natuurkunde. Het vak leunt daarom vanaf het begin vrij zwaar op wiskundige vaardigheden. Dat is nieuw ten opzichte van de onderbouw. Natuurkunde als vak vereist naast een gezonde dosis nieuwsgierigheid ook inzicht in de 'materie'. En waar je het wel eens even moeilijk zult hebben met het tempo of met de leerstof, heb je doorzettingsvermogen nodig.

Je oefent ook met onderzoeksvaardigheden: kleinere practica in de vierde en vijfde en een praktische opdracht samen met wiskunde en scheikunde in 6 vwo (Geen Domino). Meestal voer je het onderzoek in tweetallen uit. Trouwens, ook op het gebied van probleemoplossingen (opgaven maken) is samenwerken onvermijdelijk!

Je zult ook regelmatig thuis of in de les de computer gebruiken om de leerstof beter te begrijpen, en om gegevens te meten en te verwerken (het programma Coach).

Wil je meer weten over natuurkundige onderwerpen? Kijk op www.natuurkunde.nl of www.kennislink.nl. Het vak heeft een schoolexamen en wordt afgesloten met een centraal schriftelijk examen. Vervolgopleidingen liggen op het terrein van de techniek, de sport en de medische wereld.

Nederlands

vwo

Het vak Nederlands bestaat uit twee onderdelen: taalvaardigheid en letterkunde. Het taalonderwijs besteedt aandacht aan de vier belangrijke aspecten van ons taalgebruik: lezen, luisteren, schrijven en spreken. Bij de eerste twee onderdelen ben je bezig met het analyseren van het taalgebruik van anderen, bij de laatste twee met dat van jezelf.

Wanneer je werkt aan lezen en luisteren, leer je welke verschillende soorten teksten er bestaan, hoe teksten zijn opgebouwd, welk doel een schrijver of spreker met zijn tekst

nastreeft en hoe hij probeert in te spelen op het publiek dat hij wil bereiken. Veel aandacht gaat ook uit naar het leren onderscheiden en beoordelen van de argumenten die hij gebruikt. Bij de onderdelen schrijven en spreken gebruik je zelf actief je taal en ga je de kennis toepassen die je bij lezen en luisteren verworven hebt. Daarbij moet je je bovendien bezighouden met het zoeken naar documentatie, het opzetten van een goede argumentatie en het correct formuleren en spellen.

Omdat het bij taalvaardigheid alleen maar om vaardigheden draait, oefen je veel. Je werkt met behulp van de methode Kern aan teksten met opdrachten, maakt samenvattingen, voert allerlei schrijfoopdrachten uit, houdt voordrachten en debatten en luistert naar die van je klasgenoten.

Bij het onderdeel letterkunde lees je moderne verhalen, romans en gedichten. De bedoeling is dat je deze teksten ook als literaire en culturele uitingen leert beoordelen. Daarvoor moet je nadenken over de verschillende literatuursorten die er zijn en over de literaire technieken die schrijvers gebruiken (literaire begrippen en stijlfiguren).

Verder maak je bij letterkunde kennis met de Nederlandse literatuur uit vroegere tijden. Je leert deze bovendien te plaatsen in de tijd waarin die ontstaan is. Voor Nederlands lees je drie historische boeken en negen literaire werken.

Scheikunde

vwo

Goed om je heen kijken en het verhaal ontdekken achter wat je ziet: dat is wat je doet bij natuurkunde, scheikunde en biologie. Deze vakken worden dan ook wel de natuurwetenschappen genoemd.

Bij natuurwetenschappen wil je uitzoeken hoe de wereld om je heen, de natuur dus, in elkaar zit. Dat loopt van de grootste sterren en planeten tot de kleinste bacteriën. Je wilt dat niet alleen weten uit nieuwsgierigheid, maar ook omdat je met wat je ontdekt weer nieuwe oplossingen kunt bedenken.

Bij scheikunde houden we ons vooral bezig met stoffen en hun eigenschappen. Kijk eens om je heen en probeer te ontdekken welke dingen er niet zouden zijn zonder de scheikunde: Je verzorgingsproducten, je telefoon, je eten, je kleding, medicijnen, vervoer en ga zo maar door. Met wat overblijft, zouden we nog in het stenen tijdperk leven.

Om achter de eigenschappen van stoffen te komen doe je experimenten; daarna verklaren we de ontdekte eigenschappen theoretisch. Dat wordt in de bovenbouw een weer een stukje moeilijker dan je tot nu toe gewend bent.

In de bovenbouw komen de volgende onderwerpen aan de orde: atoombouw, zouten, organische verbindingen, water, reactiesnelheid, zuren en basen, redoxreacties en chemische technieken. De 3D-bouw van stoffen (stereochemie) en verder polymeren en biochemie bewaren we tot in het laatste jaar. Je ziet dat scheikunde heel wat raakvlakken heeft met natuurkunde (atoombouw) en biologie (voedsel en polymeren).

Deze raakvlakken zie je ook terug in de beroepen waar scheikunde voor nodig is: van milieu-inspecteur die onze leefomgeving bewaakt, tot farmacoloog die nieuwe geneesmiddelen ontwikkelt, of een materiaalkundige die betrokken is bij het ontwerpen van nieuwe chips voor de micro-elektronica.

Scheikunde wordt afgesloten met een schoolexamen en een centraal schriftelijk examen. Onderdeel van het schoolexamen is zelf-onderzoek-doen.

Wiskunde is een veelzijdig vak met voor elke leerling wat wils. Je kunt de wiskunde kiezen die het best bij jouw mogelijkheden en jouw vervolgopleiding past. Overigens hangt de wiskundekeuze wel samen met het profiel dat je kiest.

Wiskunde a is de wiskunde die zich richt op twee gebieden: economische gebeurtenissen en onderzoek doen. Zo kun je bijvoorbeeld een formule opstellen voor de verkoop van schoenen bij een bepaalde prijs en kun je bepalen wanneer je het meest verdient. Voor onderzoek doen leer je ook omgaan met grote hoeveelheden gegevens (statistiek) en met kansrekening. Je kunt bijvoorbeeld uitrekenen hoe groot de kans is dat je 30 gram te veel inhoud krijgt als je een blik sperziebonen koopt waar 1000 gram bonen in hoort te zitten. Bij wiskunde a mag je vaak je rekenmachine gebruiken. Er is ook een centraal schriftelijk examen.

Wiskunde b is meer gericht op de technische vakken. Je hebt het nodig als je naar een technische hogeschool of universiteit wilt of als je een exact vak wilt gaan studeren. Bij wiskunde b krijg je naast het rekenen met functies, wat je ook zonder rekenmachine kunt doen en waarbij veel algebra komt kijken, ook meetkunde. De wiskunde is sterk gekoppeld aan natuurkunde; voor sommige onderwerpen werken deze vakken ook samen. Zo leer je bijvoorbeeld de snelheid en de afgelegde weg van een voorwerp uitrekenen met wiskundige technieken.

Ook veel andere berekeningen bij natuurkunde, zoals krachtenberekeningen, maken gebruik van wiskundige technieken. Daarbij is bijvoorbeeld de goniometrie (sin, cos en tan) ook weer belangrijk.

Wiskunde c is de minst "moeilijke" wiskunde. Je krijgt een programma dat vooral gericht is op het profiel "Cultuur en Maatschappij". Verhoudingen, meetkunde, perspectief, procenten en eenvoudige functies. Verder lijkt het programma op dat van wiskunde a. Je mag bij bijna alle onderdelen je rekenmachine gebruiken en je krijgt wat meer aanwijzingen hoe je een antwoord kunt vinden. Net als bij wiskunde a zijn er diverse onderwerpen die alleen in het schoolexamen terugkomen. Er is ook een centraal schriftelijk examen.

Wiskunde a, b en c

In het algemeen kunnen we bij wiskunde a, b en c het volgende onderscheid maken bij de aanpak van een vraagstuk.

Een leerling met wiskunde b moet bij een vraagstuk met algebra tot een oplossing komen.

Een leerling met wiskunde a zou dit moeten kunnen met tussenvragen: toon aan dat de formule ook te schrijven is als

Een leerling met wiskunde c wordt op het spoor gezet met de tip om getallen in de formule in te vullen.

Een voorbeeld om het verschil in het gebruik van algebra bij wiskunde a, b en c te illustreren. Zoek waarden voor x en y die voldoen aan de volgende eisen:

$$x \cdot y = 10 \text{ en } x + 2y = 9$$

Een leerling met wiskunde b moet hier zijn eigen strategie kunnen bepalen en uitvoeren om tot de oplossing te komen.

Een leerling met wiskunde a moet met de hint 'Kun je hieruit een vergelijking vinden met maar één onbekende?' tot de oplossing kunnen komen.

Een leerling met wiskunde c moet kunnen controleren dat $x = 4$ met $y = 2,5$ en $x = 5$ met $y = 2$ de oplossingen zijn en kan een uitleg volgen om tot die oplossing te komen.

Naam:
Handtekening leerling:

Datum:
Handtekening ouder/verzorger:

Gemeenschappelijk deel			
x Nederlands	x Engels	x maatschappijleer	x ckv
x lich. opvoeding	x global perspectives	☐ Frans	☐ Duits

Profiel			
☐ C&M	☐ E&M	☐ N&G	☐ N&T
geschiedenis	geschiedenis	biologie	biologie
Kies 1 vak	economie	scheikunde	scheikunde
☐ aardrijkskunde			natuurkunde
☐ economie			wiskunde B
Kies 1 vak	Kies 1 vak	Kies 1 vak	
☐ wiskunde A	☐ wiskunde A	☐ wiskunde A	
☐ wiskunde C	☐ wiskunde B	☐ wiskunde B	

Kies 1 profielkeuzevak	Kies 1 profielkeuzevak	Kies 1 profielkeuzevak	Niet van toepassing
☐ Frans	☐ Frans	☐ natuurkunde	
☐ Duits	☐ Duits	☐ aardrijkskunde	
☐ kunst (alg + drama)	☐ aardrijkskunde		
☐ kunst (alg + bv)	☐ bedrijfseconomie		
☐ filosofie			

Kies 1 keuze examenvak	Kies 1 keuze examenvak	Kies 1 keuze examenvak	Kies 1 keuze examenvak
☐ Frans	☐ Frans	☐ aardrijkskunde	☐ aardrijkskunde
☐ Duits	☐ Duits	☐ kunst (alg + drama)	☐ kunst (alg + drama)
☐ kunst (alg + drama)	☐ kunst (alg + drama)	☐ kunst (alg + bv)	☐ kunst (alg + bv)
☐ kunst (alg + bv)	☐ kunst (alg + bv)	☐ bsm	☐ bsm
☐ bsm	☐ bsm	☐ economie	☐ economie
☐ filosofie	☐ aardrijkskunde	☐ bedrijfseconomie	☐ bedrijfseconomie
☐ aardrijkskunde	☐ bedrijfseconomie	☐ natuurkunde	☐ filosofie
☐ economie	☐ filosofie	☐ filosofie	

Kies 1 extra vak	Kies 1 extra vak	Kies 1 extra vak	Kies 1 extra vak
☐ geen	☐ geen	☐ geen	☐ geen
☐ Het keuze examenvak:	☐ Het keuze examenvak:	☐ Het keuze examenvak:	☐ Het keuze examenvak:

Vervangend vak bij dyslexie	
☐ Ja: ...	☐ Nee

Ik wil TTO blijven volgen (alleen mogelijk indien TTO voldoende is afgerond)	
☐ Ja: ...	☐ Nee

- Kies een vak maximaal één keer binnen je vakkenpakket.
- Kies maximaal één van de kunstvakken of bsm.
- Als extra vak kunnen uitsluitend vakken worden gekozen die binnen het profiel zijn aangeboden.
- Extra vakken worden niet automatisch toegekend, de leerling doet hiervoor een aanvraag middels het aanvraagformulier. Aan het begin van het schooljaar wordt gekeken of het extra vak binnen het rooster past en dan worden er boeken besteld.
- Let op de deadlines voor het aanvragen van vakwisselingen in 3 vwo (garantie) en 4 vwo (geen garantie).

Het Schoter
Sportweg 9
2024 CN Haarlem
023 - 525 84 91
info@schoter.nl

WWW.SCHOTER.NL

